

Gaja Kos

Neli Kodrič Filipić: *Ali te lahko objamem močno?*

Ilustriral: Damijan Stepančič

Ljubljana: Mladinska knjiga (zbirka Velike slikanice), 2011.

Neli Kodrič Filipić je svojo pisateljsko kariero začela sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja z romanom *Lov na zvezde*. In to zelo uspešno, knjiga je namreč dobila Levstikovo nagrado. Sledilo je še nekaj romanov, do zdaj pet, med katerimi je bil bržkone najodmevnejši *Na drugi strani*. Pa ne zaradi nominacije za večernico, temveč zaradi projekta Rastem s knjigo, v katerega je bil vključen in zaradi katerega se je nad knjigo ostro in zagnano sprivil avtoričin stanovski kolega Miha Mazzini. Zadnja leta se avtorica loteva predvsem kratkoproznih oziroma slikaniških besedil, ki imajo pogosto izrazito etično in/ali eksistenčno poanto. Če “odštejem” besedili *Jasmin in srečni cekin* (oziroma *Malina in srečni cekin*, kot bremo z druge strani knjige) in *Mala sanjarna bankarna*, ki sta nastali v sodelovanju z Novo ljubljansko banko in ju kot projekt, torej kot namensko pisani besedili, na tem mestu izločam iz “konkurence”, mi v pretres ostanejo slikanice *Sreča je*, *Punčka in velikan* ter najnovejša, *Ali te lahko objamem močno?*, ki se deloma navezujejo druga na drugo.

Iz zgodbice o treh polžih *Sreča je* lahko izluščimo (dobro staro) sporočilo, da videz rad vara, da ni vse, kot se zdi, in da se sreča lahko skriva v majhnih stvareh, tudi tam, kjer se je ne prepozna takoj. Tudi v vseh pogledih vrhunska slikanica *Punčka in velikan*, ki je navdušenje in nagrade žela tudi na Hrvaškem (ilustriral jo je namreč hrvaški, sicer tudi mednarodno priznani ilustrator Tomislav Torjanac) in se loteva občutljive problemske teme – družinskega nasilja, pravzaprav spregovori o sreči in nesreči. Subtilno in psihološko utemeljeno pokaže, kako nasilje prizadene otroka, kakšne dolgoročne posledice ima, ter nakaže pot, kako se osvoboditi spon nasilne preteklosti in prekiniti začaran krog nasilja v družini. Pri podobni temi avtorica ostaja tudi v svoji zadnji slikanici *Ali*

te lahko objamem močno?, v kateri prav tako obsodi nasilje in nakaže pot nenasilne medčloveške komunikacije. Toda brez skrbi, knjiga je vendarle popolnoma drugačna – tudi dobesedno, kajti v njej nastopa “nenavaden človek”. Torej drugačen, tuj. In ljudje (“Bili so prav takšni, kot smo vsi.”) ga (seveda?) ne sprejmejo, temveč se iz njega norčujejo in se nanj spravljajo, sprva verbalno, nazadnje tudi fizično. Predvsem otroci. Nenavaden človek pa nič, samo pogled ima žareč. (Opomba: v nadaljevanju tokrat žal ne morem drugače, kot da razkrijem razplet zgodbe, saj bi bilo v nasprotnem primeru pisanje preveč neoprijemljivo.) Torej – ko že mislimo, da bo mož storil kaj res čudnega in celo neprimernega, ali pa čakamo, da mu bo para le odnesla klobuk, da mu bodo torej popustili živci in narekovali roki, naj fantu, ki ga je spotaknil, pripelje zaušnico ali navije ušesa, mož le izreče naslovni stavek in ga hipec zatem tudi udejanji. Presenečenje je seveda veliko, tako bralca kot fanta. In prav učinek presenečenja se izkaže za učinkovitega, celo tako zelo, da objemanje v mestu postane stalna praksa ukrepanja proti neprijaznosti, porednosti in nagajivosti: “Še danes tam živijo običajni ljudje. Pa vendar: kdor je z njimi neprijazen, poreden ali nagajiv, le topel objem dobi v opomin.” Avtorica skozi izjemno izčiščeno besedilo torej promovira nenasilno komunikacijo in progresivno vzgojo, po kateri se namesto kakšne simbolično pripeljane po zadnji plati raje objema. Gre torej za radikalizirano varianto rekla “lepa beseda lepo mesto najde”, ki se načeloma dobro sliši, a se zdi vera v absolutno moč objemov v vzgojne oziroma protinasilne in razoroževalne namene vendarle nekoliko naivna. Preradikalna. Skoraj biblična, v smislu, če te kdo udari po desnem licu, mu nastavi še levo. Je pa ideja knjige kljub pomisleku, da je nekoliko nerealna, vseeno in vsekakor dobrodošla kot poziv k strpnosti, potrpežljivosti, tudi sprejemanju tujih in drugačnih ter sploh k nenasilni komunikaciji.

Neli Kodrič Filipič pa s skoraj skopim besedilom brez odvečnih besed in pojasnil v kombinaciji z ubranim jezikom doseže še nekaj. Z ozračjem napetega pričakovanja in stopnjevanja, ob katerem se do konca ne ve, kako se bodo dogodki obrnili oziroma v katero smer jih bo avtorica zasukala, ustvari okoliščine za posebno bralsko doživetje, ki ga poganjajo radovednost in vedno nova vprašanja: Kaj bodo prebivalci mesta storili možu? Kaj bo prišlek storil njim? Bo počilo? Kdaj bo počilo? ... Takšnemu ozračju dosledno sledi in ga še krepi tudi ilustrator Damijan Stepančič, ki z zamolklimi toni in veliko beline izrisuje precej abstraktno mesto (kar je v skladu s poudarjeno sporočilnostjo besedila, ki se ne nanaša na nič konkretnega, temveč na obče medčloveške odnose) in njegove prebivalce (ti, spet v skladu z naravo besedila, nas utegnejo spomniti na (lesene) figure) ter premike nenavadnega tujca.

Ali te lahko objamem močno? je torej kot celota zelo estetska slikanica, a *Punčka in velikan* vendarle ostaja besedilno bolj domišljena (pravzaprav maksimalno domišljena, saj se pogumno loti izjemno težke teme in jo idejno in dramaturško optimalno ubesedi) in sporočilno močnejša oziroma prepričljivejša. Treba pa je poudariti, da se obe slikaniški knjigi Neli Kodrič Filipič nasilja, torej teme, ki niti mladinski niti otroški književnosti ni (več) tuja, lotevata nadvse izvorno.